

Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvalitete

*Aktivnost 1.4: Studijsko putovanje u Beč
(Izvješće)*

Projekat financira Europska unija

Projekat realizira Agencija za europske integracije i
gospodarski razvoj (AEI)

Twinning projekt

„Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvalitete“ (BA11-IB-OT-02)

Ovaj projekat predstavlja partnerstvo Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) i Austrije koji financira Europska unija iz sredstava Instrumenta za pretprijetnu pomoć (IPA 2011) u iznosu od 1 milion eura.

Ukupno trajanje projekta je 24 mjeseca, počevši od 13. rujna 2013. do 12. rujna 2015. godine. Cilj projekta je povećanje mobilnosti i zapošljavanja radne snage kroz poboljšanje kvalitete visokoškolskih ustanova sukladno bolonjskim procesima. Svrha projekta je unapređenje i jačanje ljudskih resursa i institucionalnih kapaciteta za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju. Glavni partner za provođenje projekta je Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete (u daljnjem tekstu: Agencija), a ostali partneri su Ministarstvo civilnih poslova BiH, nadležna ministarstva obrazovanja na entitetskoj i županijskoj razini, Odjel za obrazovanje u Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Agencija za akreditaciju visokoškolskih ustanova Republike Srpske (u daljnjem tekstu: HEAARS), te visokoškolske ustanove u Bosni i Hercegovini. U ime Austrije, projekat provodi Agencija za europske integracije i gospodarski razvoj (u daljnjem tekstu: AEI). Agencija za osiguranje kvalitete i akreditaciju Austrije (u daljnjem tekstu: AQ Austria) u suradnji sa relevantnim stručnjacima osigurava odgovarajuću ekspertizu tijekom provođenja projekta.

Osooblje projekta

Alexander Kohler, rukovoditelj Twinning projekta, država članica Austrija
Husein Nanić, rukovoditelj Twinning projekta, država korisnica Bosna i Hercegovina

Maria E. Weber, stalni savjetnik za pitanja Twinning projekta (u daljnjem tekstu: RTA), država članica Austrija
Maja Macan, partner RTA, država korisnica Bosna i Hercegovina

Komponenta 1

Analiza zakonskih propisa / Aktivnost 1.4: Studijsko putovanje u Beč
(Izvešće)

Međunarodni stručnjak za oblast visokog obrazovanja angažiran na izradi izvješća sa studijskog putovanja

Maria E. Weber, RTA, država članica Austrija

Lektoriranje

Suzana Trubajić, prevoditelj RTA

1	Uvod	4
2	Studijsko putovanje u Austriju – osnovne karakteristike eksternog osiguranja kvalitete u Austriji.....	5
2.1	Proces reorganizacije oblasti osiguranja kvalitete u Austriji	5
2.2	Procedure za eksterno osiguranja kvalitete u Austriji	6
2.3	Oblasti za evaluaciju za različite procedure za osiguranje kvalitete	8
2.4	Organizaciona struktura AQ Austria	Error! Bookmark not defined.
2.5	Eksterna evaluacija AQ Austria.....	11
3	Konačni zaključci sa studijskog putovanja	12
4	Pitanja koja su postavili učesnici, a koja su od značaja za sastanak u AQ Austria i u Saveznom ministarstvu	14
5	Pitanja koja su postavili učesnici, a koja su od značaja za sastanak sa konferencijama za javna i privatna sveučilišta, te sveučilišta primjenjenih znanosti	16
6	Prezentacije i učesnici iz države članice.....	17

1 Uvod

U tijeku Twinning projekta „Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvalitete“ četrnaest (14) funkcionera¹ iz BiH su u sklopu prve od četiri komponente pod nazivom „Analiza zakonskih propisa“ imali priliku da učestvuju u studijskom putovanju u Austriju.²

Gotovo svi učesnici su uzeli učešća i u razgovorima koji su održani tijekom Aktivnosti 1.1, „Analiza zakonskih propisa u Bosni i Hercegovini“.³ Učesnici iz države korisnice posjetili su Savezno ministarstvo za znanost i istraživanje (u daljnjem tekstu: Savezno ministarstvo), AQ Austria, Konferenciju javnih sveučilišta (u daljnjem tekstu: uniko), Konferenciju privatnih sveučilišta (u daljnjem tekstu: opuk), te Konferenciju sveučilišta za primjenjene znanosti (u daljnjem tekstu: FHK).⁴

Studijsko putovanje se temeljilo na pretpostavci da će se iskustvo u nedavnoj reformi u oblasti eksternog osiguranja kvalitete u Austriji uklopiti u daljnju diskusiju i dubinsku analizu trenutnog stanja u oblasti eksternog osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju. U tu su svrhu funkcioneri iz BiH, predstavnici nadležnih obrazovnih organa i Agencije, imali priliku da učestvuju u studijskoj posjeti austrijskim institucijama.

Učesnici su prije studijskog putovanja trebali da pošalju pitanja u svezi sa radom i funkcioniranjem eksternog osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju, i uopće u svezi sa zakonskim okvirom za eksterno osiguranje kvalitete i visoko obrazovanje u Austriji. Nakon toga su pitanja grupisana prema zakazanim radnim sastancima kako bi se prava skupina pitanja postavila relevantnim austrijskim stručnjacima i predstavnicima. Svi austrijski stručnjaci i predstavnici zamoljeni su da svoje prezentacije strukturiraju sukladno pitanjima za diskusiju koja su učesnici iz države korisnice utvrdili, a koja ih zanimaju. Rukovoditelj projekta i stalni savjetnik za pitanja Twinning projekta su prije studijskog putovanja svim austrijskim stručnjacima i predstavnicima dali osnovne informacije. Za sva izlaganja austrijskih stručnjaka obezbijeđen je usmeni prijevod tijekom radnih sastanaka, a nakon studijskog putovanja prezentacije su svim učesnicima iz države korisnice obezbijeđene na engleskom i njihovom jeziku.

Svi učesnici iz države korisnice pozvani su da tijekom svih radnih sastanaka učestvuju u otvorenim diskusijama, a pored toga su ohrabreni da i sami prate da li su pitanja koja su prethodno dostavili i oblasti koje ih interesiraju obuhvaćene tijekom prezentacija i diskusija. Svi radni sastanci završeni su zajedničkim zaključkom, koji se koncentrirao na glavne nalaze pojedinačnih sastanaka i cijelog radnog dana.

¹ Zaposleni i rukovodstvo Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvalitete u BiH, predstavnici ministarstava i ministri zaduženi za visoko obrazovanje.

² Generalni pregled Twinning projekta „Jačanje institucionalnih kapaciteta u osiguranju kvalitete“ temelji se na četiri komponente. Planirane aktivnosti u sklopu te četiri komponente djelimično će se odvijati istovremeno, i biće međusobno povezane. Prva komponenta, odnosno „Analiza zakonskih propisa“, sastoji se od analize zakonskih propisa u BiH (Aktivnost 1.1), analize odabranih zakonskih okvira, propisa i procedura za eksterno osiguranje kvalitete u poređenju sa Drugim dijelom i Trećim dijelom ESG-a (Aktivnost 1.2), aktivnosti (Aktivnost 1.3) koja se koncentrirala na preporuke koje proizilaze iz pravne analize za relevantne zainteresirane strane u oblasti visokog obrazovanja i osiguranju kvalitete u BiH, te studijskog putovanja u Beč (Aktivnost 1.4).

³ Kovačević, Adi/Baummann, Bastian/Nitsche, Veronika: Aktivnost 1.1: Analiza zakonskih propisa – Sinteza zakonskih odredbi i kompilacija postojećih pregleda (izvješće) (Izvješće stručnjaka).

⁴ Vidjeti Program studijskog putovanja.

2 Studijsko putovanje u Austriju – osnovne karakteristike eksternog osiguranja kvalitete u Austriji

Tijekom različitih radnih sastanaka, učesnici iz države članice upoznati su sa osnovnim karakteristikama eksternog osiguranja kvalitete u visokom obrazovanju u Austriji. Informacije su bile koncentrirane na:

- nedavnu reformu u oblasti eksternog osiguranja kvalitete u Austriji,
- ulogu i nadležnosti AQ Austria i Saveznog ministarstva u oblasti eksternog osiguranja kvalitete,
- organizacijsku strukturu AQ Austria,
- različite pristupe eksternom osiguranju kvalitete,
- oblasti za evaluaciju kod institucionalne akreditacije i revizije, te akreditacije i revizije studijskih programa.

2.1 Proces reorganizacije oblasti osiguranja kvalitete u Austriji

Proces reorganizacije je za cilj imao prevazilaženje prethodno fragmentiranog sistema eksternog osiguranja kvalitete u Austriji, odnosno stavljanje tih segmenata pod isti okvir. Izrađen je jedan okvirni zakon o eksternom osiguranju kvalitete i formirana jedna agencija na državnoj razini – AQ Austria. AQ Austrija je spoj tri ranije institucije i to:

- Agencije za osiguranje kvalitete Austrije (AQA) (javna sveučilišta)
- Vijeća za sveučilišta za primjenjene znanosti (FHR – Fachhochschul Council)
- Vijeća za akreditaciju Austrije (OAR) (privatna sveučilišta).

Prije toga, došlo je do intenzivnog procesa javne rasprave koji je uključivao sve relevantne zainteresirane strane. Glavni ciljevi procesa reorganizacije bili su sljedeći:

- okončati fragmentaciju eksternog osiguranja kvalitete u Austriji (zakonski okvir, procedure, tijela),
- izraditi koherentan (koherentniji) nacionalni sustav eksternog osiguranja kvalitete,
- uspostaviti jednu agenciju koja pokriva različite sektore visokog obrazovanja (javna i privatna sveučilišta, sveučilišta za primjenjene znanosti).

Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: HS-QSG, iz 2012. godine) stupio je na snagu u ožujku 2012. godine.

HS-QSG uređuje različite pristupe eksternom osiguranju kvalitete u Austriji, te uređuje predmet rada i obveze AQ Austria i njenih tijela. Eksterno osiguranje kvalitete je obvezno za sve vrste visokoškolskih ustanova koje se pominju u HS-QSG-u i one su obvezne da redovito provode te aktivnosti (uz razlike koje su navedene u HS-QSG-u).

Ukratko, zakonski propisi za eksterno osiguranje kvalitete su sljedeći:

- Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju (HS-QSRG 2012),
- Zakon o sveučilištima (Universitätsgesetz, UG 2002): od javnih sveučilišta se zahtijeva da uspostave djelotvoran sustav za upravljanje kvalitetom. Kao rezultat izmjenjenog i

dopunjenog HS-QSG-a (član 22), revizije su postale utvrđena karakteristika eksternog osiguranja kvalitete u Austriji,

- Zakon o sveučilištima za primjenjene znanosti (FHSTG) – zakonski osnov za akreditaciju studijskih programa na sveučilištima za primjenjene znanosti i akreditaciju novih ustanova u sektoru primjenjenih znanosti propisan je u Glavi 8 ovog zakona. U Glavi 2, stav 3, ovog izmjenjenog i dopunjenog zakona od tijela koje obezbjeđuje određeni kurs na sveučilištu za primjenjene znanosti zahtijeva se da uspostavi sustav za upravljanje kvalitetom (eksterno osiguranje kvalitete > revizije) (čl. 22. i 23. HS-QSG-a),
- Zakon o privatnim sveučilištima (PUG): navodi preduvjete za akreditaciju, zakonski status privatnih sveučilišta i njihovog nastavnog osoblja i studenata, dok HS-QSG (član 24) sadrži konkretne odredbe koje se tiču akreditacije privatnih sveučilišta i vezanih pitanja.

Prema HS-QSG-u, definicije eksternog osiguranja kvalitete u Austriji su sljedeće:

- **Što je cilj eksternog osiguranja kvalitete?** Koncepti i mjere za revidiranje i poboljšanje rada VŠU-a.
- **Što je predmet rada eksternog osiguranja kvalitete?** Periodična evaluacija kvalitete u oblasti nastave, istraživanja i administracije.
- **Što su procedure za eksterno osiguranje kvalitete?** Formalni procesi koje provode neovisni i eksterni revizori koji utvrđuju usklađenost obrazovnih ustanova i studijskih programa ili sustava za upravljanje kvalitetom obrazovne ustanove sa prethodno definiranim kriterijima i standardima.

Zakonski okvir, ali i različiti propisi i smjernice za eksterno osiguranje kvalitete koje definira AQ Austria, osiguravaju Europske standarde i smjernice (u daljnjem tekstu: ESG).

2.2 Procedure za eksterno osiguranje kvalitete u Austriji

Učesnici iz države članice upoznati su sa različitim procedurama koje se tiču eksternog osiguranja kvalitete u Austriji:

- akreditacija se smatra formalnim priznanjem na saveznoj razini jedne obrazovne ustanove (institucionalna akreditacija) ili studijskog programa (programska akreditacija) koje se temelji na prethodno definiranim kriterijima i standardima,
- revizija/sertifikacija se smatra formalnim sertifikatom usklađenosti sustava upravljanja kvalitetom obrazovne ustanove sa prethodno definiranim kriterijima i standardima.

Istaknuto je da procedure za eksterno osiguranje kvalitete u Austriji u obzir uzimaju *specifične karakteristike različitih visokoškolskih ustanova*, a koje su obuhvaćene HS-QSG-om:⁵

- javna sveučilišta
- privatna sveučilišta
- sveučilišta za primjenjene znanosti (Fachhochschulen).

Učesnici iz države članice upoznati su sa činjenicom da javna sveučilišta moraju da prođu procedure za institucionalnu reviziju, dok su privatna sveučilišta obvezna da izvrše institucionalnu akreditaciju i akreditaciju studijskih programa (i ponovnu akreditaciju). Učesnici su saznali da već osnovana sveučilišta za primjenjene znanosti za nove studijske programe

⁵ HS-QSG-om nisu obuhvaćene visoke škole za edukaciju nastavnika u Austriji.

moraju da prođu postupak za akreditaciju, ali nisu obvezna da izvrše ponovnu akreditaciju. Kao i javna sveučilišta, već osnovana sveučilišta za primjenjene znanosti obvezna su da prođu postupak ponovne akreditacije. Za razliku od već osnovanih sveučilišta za primjenjene znanosti, novoosnovani moraju, slično kao i privatna sveučilišta, da prođu institucionalnu i programsku akreditaciju, te ponovnu akreditaciju. Tek nakon perioda od dvanaest (12) godina ona su jednaka kao mnogo ranije osnovana sveučilišta za primjenjene znanosti.

	Javna sveučilišta (čl. 22. HS-QSG)	Sveučilišta za primjenjene znanosti (čl. 22. i 23. HS-QSG)	Privatna sveučilišta (čl. 24. HS-QSG)
Akreditacija studijskih programa	- - -	neograničenog trajanja, tijekom trajanja institucionalne akreditacije; nije moguće postavljati uvjete	neograničenog trajanja, tijekom trajanja institucionalne akreditacije; nije moguće postavljati uvjete
Akreditacija ustanova	- - -	6 godina; nije moguće postavljati uvjete	6 godina; nije moguće postavljati uvjete
Ponovna akreditacija ustanova	- - -	neograničenog trajanja, tijekom trajanja sertifikata dobijenog putem revizije; moguće postavljati uvjete	6 godina, zatim 12 godina; moguće postavljati uvjete
Dobijanje sertifikata za interni sustav upravljanja kvalitetom (revizija)	7 godina; moguće postavljati uvjete	7 godina, nakon perioda akreditacije u trajanju od 12 godina bez prekida; moguće postavljati uvjete	- - -

Tijekom različitih radnih sastanaka učesnici su upoznati i sa razlikama između internog i eksternog osiguranja kvalitete. Istaknuto je da je interno osiguranje kvalitete visokoškolskih ustanova njihova *autonomna stvar*.

A glede pojma akreditacije, *dato je obrazloženje da je akreditacija formalno priznavanje ustanova i/ili studijskih programa koje je definirano propisanim procedurama*. Učesnici su pomenuli da bi se proces akreditacije mogao posmatrati kao ekvivalentan licenciranju u sustavu BiH. Istaknuto je da akreditacija ide u smjeru postizanja *odgovornosti*, dok je revizija/sertifikacija usmjerena prema *poboljšanju/jačanju kvalitete*.

Učesnici su informirani da sve procedure provode neovisna povjerenstva stručnjaka. Povjerenstva su obvezne da se drže propisanih standarda i kriterija koje je propisala AQ Austria. Svi propisi i smjernice objavljeni su na internet stranici AQ Austria. Prije posjeta ustanovama sva povjerenstva stručnjaka prođu kroz obuku koju organizira i provodi AQ Austria. Data je ilustracija da su zaposleni u AQ Austria (koordinator projekta) npr. odgovorni za obučavanje povjerenstva stručnjaka, da vođe projekata učestvuju u posjetama ustanovama i da imaju sveobuhvatnu funkciju da koordiniraju i prate procese eksternog osiguranja kvalitete.

Rezultati procedura za akreditaciju i reviziju (izvješća povjerenstava, uključujući i konačnu odluku Odbora AQ Austria) *moraju se objaviti na internet stranicama i visokoškolskih ustanova i AQ Austria*. Izvješća moraju biti napisani na način koji je prihvatljiv širokoj i raznovrsnoj publici.

2.3 Oblasti za evaluaciju za različite procedure za osiguranje kvalitete

Tijekom radnih sastanaka učesnici su upoznati sa različitim oblastima za evaluaciju, kako su definirane u HS-QSG-u. Različite oblasti za evaluaciju su sljedeće:

Institucionalna akreditacija (privatna sveučilišta / sveučilišta za primjenjene znanosti)

- **Oblasti za evaluaciju kod institucionalne akreditacije** (prema HS-QSG-u, to treba da odredi AQ Austria)
 - ciljevi i profil
 - planiranje razvoja
 - studijski programi i nastava
 - (primjenjeno) istraživanje i razvoj
 - ustroj visokoškolske ustanove i njene aktivnosti
 - financiranje i resursi
 - suradnja u zemlji i na međunarodnoj razini
 - sustav upravljanja kvalitete

Akreditacija studijskih programa (privatna sveučilišta / sveučilišta za primjenjene znanosti):

- **Oblasti za evaluaciju kod programske akreditaciju** (prema HS-QSG-u, to treba da odredi AQ Austria)
 - studijski program i upravljanje njime
 - zaposleni
 - osiguranje kvalitete
 - financiranje i infrastruktura
 - primjenjeno istraživanje i razvoj

- suradnja u zemlji i međunarodna suradnja

Revizija (javna sveučilišta / sveučilišta za primjenjene znanosti – nakon perioda akreditacije u trajanju od dvanaest godina bez prekida)

- pregled sustava za upravljanje kvalitetom ustanove, njegovog ustroja i funkcioniranja u ključnim oblastima VŠU-e
- **Oblasti za evaluaciju** (prema HS-QSG-u, to treba da odredi AQ Austria)
- strategija kvalitete i njena integracija u upravljanje VŠU-om
- strukture i procedure za osiguranje kvalitete u oblasti studijskih programa i nastave, (primjenjenog) istraživanja i poboljšanja u oblasti umjetnosti, ustroja, administracije i zaposlenih
- integracija internacionalizacije i društvenih ciljeva u sustav za upravljanje kvalitetom
- informacijski sustavi i angažman skupina zainteresiranih strana
- strukture i procedure za osiguranje kvalitete radi dobijanja sertifikata za programe za daljnje obrazovanje koje nude sveučilišta za primjenjene znanosti
 - VŠU-e imaju slobodu izbora agencije (navedenu u Europskom registru za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: EQAR) ili međunarodno priznatu agenciju za osiguranje kvalitete)⁶
 - ista visokoškolska institucija ne može provesti i reviziju i pružati usluge konsaltinga.

Učesnici su bili naročito zainteresirani za pitanje da li je eksterno osiguranje kvalitete, naročito akreditacija, obvezno za studijske programe sva tri ciklusa studija (bachelor/master/doktorski studij) ili samo za prvi i drugi ciklus. Dato je obrazloženje da u onim sektorima za koje je akreditacija obvezna i koji se svojim posebnim zakonima obvezni da ponude i doktorske studijske programe (npr. Privatna sveučilišta) i doktorski studijski programi podliježu akreditaciji.

Nadalje je obrazloženo da je AQ Austria odgovorno tijelo za *postupke akreditacije* za one visokoškolske ustanove koje su obvezne da prođu akreditaciju. A što se tiče onih visokoškolskih ustanova koje su obvezne da prođu *reviziju/sertifikaciju*, odnosno javnih sveučilišta i već duže osnovanih sveučilišta za primjenjene znanosti, *one imaju slobodu da izaberu bilo koju međunarodno priznatu agenciju i/ili agenciju navedenu u EQAR-u*, kako je gore pomenuto.

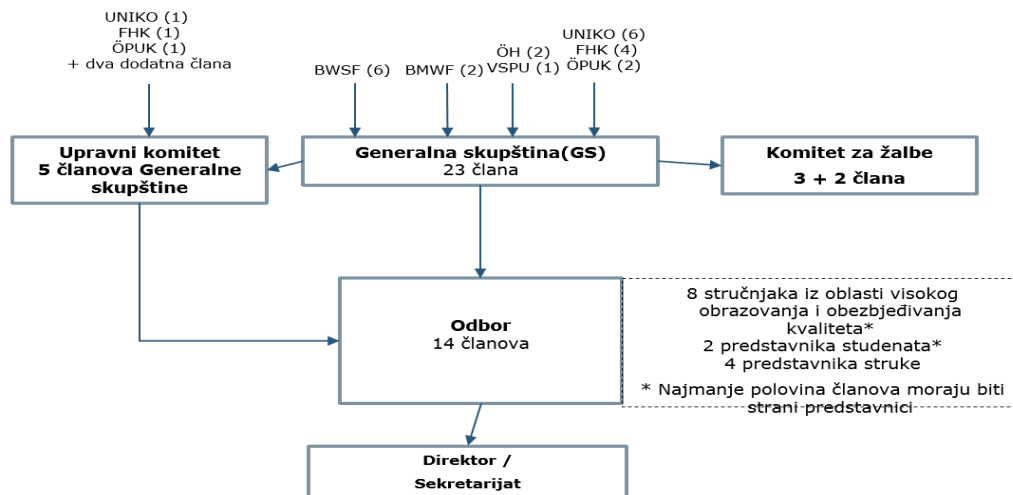
Glede troškova za postupke eksternog osiguranja kvalitete, dato je obrazloženje da visokoškolske ustanove moraju same da pokriju svoje troškove. Obrazloženo je da AQ Austria ima pravo da naplati naknadu koju određuje za svaki pojedinačni slučaj postupka eksternog osiguranja kvalitete koji provede. Učesnici su upoznati sa činjenicom da ta naknada obuhvata same troškove evaluacije, kao i paušalni iznos za administrativnu naknadu za AQ Austria. Prema HS-QSG-u, AQ Austria mora da utvrdi paušalni iznos administrativne naknade za postupke osiguranja kvalitete na visokoškolskim ustanovama i mora da ih objavi. Konkretni iznos mora odobriti nadležni savezni ministar.

⁶ EQAR: www.eqar.eu.

2.4 Struktura ustroja AQ Austria

Tijekom studijskog putovanja, učesnici su upoznati sa strukturom ustroja AQ Austria i načinom na koji se ona financira. Učesnici su saznali da su tijela AQ Austria sljedeća:

- Upravni komitet, Odbor, Komitet za žalbe i Generalna skupština.

BWSF – Savjetodavno vijeće za ekonomska i socijalna pitanja (6 predstavnika)
 BMWF – Savezno Ministarstvo nauke i istraživanja (2 predstavnika)
 nauka (4 predstavnika)
 ÖH – Austrijska državna unija studenata (2 predstavnika)
 (2 predstavnika)
 VSPU – Udruženje za uspostavu i promovisanje državnog studentskog predstavnništva na privatnim univerzitetima (1 predstavnika)

UNIKO – Univerziteti Austrija (6 predstavnika)
 FHK – Austrijsko udruženje univerziteta primjenjenih

ÖPUK – Konferencija austrijskih privatnih univerziteta

U svezi sa strukturom ustroja istaknuto je da je *Odbor AQ Austria* tijelo koje donosi odluke. Odbor donosi odluke o eksternom osiguranju kvalitete, a odluka o akreditaciji mora se dostaviti Saveznom ministarstvu. Nadležni savezni minister mora odobriti odluku Odbora prije nego što se izda zvanično obavještenje. Pomenuto je i da se odobrenje neće dati ukoliko se odlukom krši bilo koja odredba iz HS-QSG-a, ili ukoliko je odluka u suprotnosti sa *nacionalnim ciljevima u oblasti visokog obrazovanja*. U slučaju revizija, odluka Odbora o izdavanju sertifikata ne mora se podnijeti Saveznom ministarstvu.

Pored ovog kratkog pregleda različitih procedura za eksterno osiguranje kvalitete, posebna pozornost posvećena je ulozi AQ Austria uopće, njenim odgovornostima kao agencije za osiguranje kvalitete i akreditaciju, a u pogledu nadzora i praćenja visokoškolskih ustanova u Austriji. Istaknuto je da AQ Austria ima *nadzornu funkciju samo nad onim ustanovama i studijskim programima koji su obvezni da prođu postupak akreditacije*, odnosno privatnim i sveučilištima za primjenjene znanosti, ali ne i nad javnim sveučilištima.

AQ Austria se financira putem saveznih sredstava koje nadležno savezno ministarstvo obezbjeđuje na godišnjoj razini. Pored toga, AQ Austria mora ispunjavanjem svojih zadataka da stvara vlastite prihode (npr. postupci za eksterno osiguranje kvalitete, konsalting, itd). U svezi sa odgovornošću AQ Austria, dato je obrazloženje da je ona obvezna da putem nadležnog saveznog ministra izvješćuje Nacionalno vijeće.

Kratko navedene uloge i nadležnosti AQ Austria:

- izrada i provođenje procedura za eksterno osiguranje kvalitete
- procedure za reviziju i akreditaciju, u skladu sa domaćim i međunarodnim standardima
- nadzor nad **akreditiranim** VŠU-ima i **akreditiranim** studijskim programima
- studije i sustavne analize, evaluacije
- pružanje informacija, davanje savjeta i konsalting
- međunarodna suradnja

Kratko navedene uloge i nadležnosti Odbora AQ Austria:

- odluka o akreditaciji i dobijanju sertifikata/reviziji
- odluka o standardima, smjernicama i procedurama
- prenos odluka relevantnom saveznom ministarstvu
- odluka o izvješćima (podnosi se državnom Parlamentu)
- objavljivanje rezultata akreditacije i revizije
- nadzor nad akreditiranim VŠU-ima i njihovim studijskim programima
- nadzor nad AQ Austria.

U pogledu svojih odluka, Odbor ne podliježe direktivama.

Tijekom ove radionice, učesnici su razgovarali i o *odnosu AQ Austria i različitih zainteresiranih strana* (visokoškolske ustanove, Savezno ministarstvo). Taj odnos bi se ukratko mogao opisati na sljedeći način:

- zainteresirane strane imaju svoje predstavnike u Generalnoj skupštini i Upravnom komitetu,
- nominiranje članova Odbora (Generalna skupština, Ministarstvo), odobravanje članova Odbora (Ministarstvo),
- davanje mišljenja o propisima, standardima i procedurama (Odbor o tome treba samostalno da donosi odluke) (Upravni komitet),
- osiguranje financijskih sredstava (Ministarstvo),
- odobravanje odluka o akreditaciji (Ministarstvo),
- praćenje aktivnosti povodom odluka o revizijama za javna sveučilišta (u sklopu trogodišnjih izvješća o provođenju) (Ministarstvo),
- konferencije, seminari.

2.5 Eksterna evaluacija AQ Austria

Kao i druge agencije, AQ Austria i sama mora proći proces eksterne evaluacije, s ciljem provjere da li je usklađena sa uvjetima iz ESG-a, te radi stjecanja statusa punopravne članice u Europskoj asocijaciji za osiguranje kvalitete u visokom obrazovanju (u daljnjem tekstu: ENQA)⁷ i stavljanja na listu EQAR-a. Sve tri ranije austrijske agencije bile su punopravne članice ENQA-e. AQ Austria će narednih mjeseci proći kroz proces eksterne evaluacije. Kao što je gore već pomenuto, zakonski okvir, ali i različiti propisi i smjernice za eksterno osiguranje kvalitete koje definira AQ Austria, osiguravaju ESG.

⁷ ENQA: www.enqa.eu. Kako bi postale punopravne članice, agencije moraju proći proces eksterne evaluacije u smislu ispunjavanja kriterija za članstvo u ENQA-i. Prema EQAR-u, agencije za osiguranje kvalitete, bilo u Europi ili van nje, koje su putem eksterne evaluacije koju provode neovisni stručnjaci pokazale da su u velikoj mjeri usklađene sa ESG-em mogu se prijaviti da budu uvrštene u Registar.

3 Konačni zaključci sa studijskog putovanja

- Učesnici su informirani o osnovnim idejama kojima se rukovodilo prilikom uspostave novog sustava eksternog osiguranja kvalitete u Austriji
 - Spajanje tri ranija tijela odgovorna za eksterno osiguranje kvalitete u jedno, odnosno u AQ Austria
 - AQA (javna sveučilišta)
 - Vijeće za sveučilišta za primjenjene znanosti (FHR)
 - Savjet za akreditaciju (OAR, privatna sveučilišta)
 - Zakon o osiguranju kvalitete u visokom obrazovanju iz 2012. godine za cilj ima stvaranje jednog kohezivnog parametarskog okvira koji doprinosi jačanju uzajamnog povjerenja i uzajamnom priznavanju tri sektora visokog obrazovanja. Sa daljnjim razvojem okvira za eksterno osiguranje kvalitete treba da dođe i do poboljšanja u propusnosti između ova tri sektora. Pored ovog okvirnog zakona, aktualna su i tri zakona o visokoškolskim ustanovama u Austriji:
 - Zakon o sveučilištima iz 2002. (UG 2002)
 - Zakon o privatnim sveučilištima (PUG)
 - Zakon o sveučilištima za primjenjene znanosti (FHStG).

(Svi zakoni mogu se pronaći na: [http://www.bmwf.gv.at/home/bmwf/legislation/.](http://www.bmwf.gv.at/home/bmwf/legislation/))

- Učesnici su informirani i o tome da se HS-QSG-om ne definiraju samo procedure za eksterno osiguranje kvalitete, već i struktura ustroja AQ Austria i njenog tijela za donošenje odluka, Odbora, te uloga i odgovornosti drugih tijela (Upravni komitet, Komitet za žalbe i Generalna skupština), ali isto tako i odnos sa Saveznim ministarstvom.
- Učesnici su informirani o tome da austrijski pristup eksternom osiguranju kvalitete ne funkcionira po principu „jedan model za sve“ nego poštujući razlike u okviru sektora visokog obrazovanja (odgovornosti za nadzor, praćenje, upravljanje, financiranje, itd):
 - institucionalna i programska akreditacija za javna sveučilišta (uključujući ponovnu akreditaciju)
 - institucionalna i programska akreditacija za nova sveučilišta za primjenjene znanosti (uključujući ponovnu akreditaciju)
 - programska akreditacija i institucionalna revizija za već osnovana sveučilišta za primjenjene znanosti
 - institucionalna revizija za javna sveučilišta.
- Učesnici su informirani da AQ Austria vrši nadzor nad akreditovanim studijskim programima i akreditovanim ustanovama (privatna i sveučilišta za primjenjene znanosti).
- Učesnici su informisani o konkretnom pojmu akreditacije i revizije/sertifikacije:
 - Akreditacija je formalno priznanje na saveznoj razini jedne obrazovne ustanove (institucionalna akreditacija) ili studijskog programa (programska akreditacija) koje se zasniva na prethodno definiranim kriterijima i standardima. Nakon uspješnog postupka akreditacije, ustanova dobija dozvolu da nudi studijske programe. Akreditacija je više *orijentirana na odgovornost*.

- Sertifikacija (nakon revizije) je formalni sertifikat usklađenosti sustava upravljanja kvalitetom obrazovne ustanove sa prethodno definiranim kriterijima i standardima. Revizija je uglavnom *orijentirana na poboljšanja*.
- Tijekom studijskog putovanja učesnici su upoznati sa činjenicom da je ESG primjenjen u relevantnim zakonskim okvirima (HS-QSG) i propisima koji se bave eksternim osiguranjem kvalitete (smjernice i propisi koje je donijela AQ Austria), ali i u različitim procedurama – za akreditaciju i reviziju – u Austriji i na međunarodnoj razini. Usprkos tome, učesnici su postali svjesni i činjenice da se, kao što je to slučaj u mnogim drugim europskim zemljama, i austrijski pristup suočava sa brojnim izazovima, kako u prošlosti tako i u budućnosti.

4 Pitanja koja su postavili učesnici, a koja su od značaja za sastanak u AQ Austria i u Saveznom ministarstvu

1. Općenito rad Ministarstva: odgovornost za postojeći zakonski okvir, mehanizmi za učinkovito provođenje zakonskog okvira, modeli za provođenje, primjeri dobre prakse, raspoloživi ljudski i materijalni resursi, poteškoće i kritične tačke, planovi za razvoj.
2. Koje su nadležnosti Ministarstva u pogledu visokoškolskih ustanova i općenito u pogledu visokog obrazovanja?
3. Što su nadležnosti Ministarstva u procedurama za akreditaciju?
4. Što su nadležnosti AQ Austria u visokom obrazovanju?
5. Što su nadležnosti AQ Austria u postupcima za akreditaciju (uključujući žalbene postupke)?
6. Što je uloga Odbora AQ Austria u procesu donošenja odluka vezanih za pitanja akreditacije?
7. Kako je organiziran sustav internog osiguranja kvalitete (upravljanje) u AQ Austria?
8. Koje su zakonske odredbe i postupci vezani za osiguranje kvalitete, uključujući žalbene postupke?
9. Koji se propisi odnose na akreditaciju, proces institucionalne akreditacije i proces programske akreditacije, uključujući doktorske studije?
10. Postoje li minimalni uvjeti za rad sveučilišta, naročito za medicinske fakultete i zdravstveni studij?
11. Što je obvezujuće i isto za sve visokoškolske ustanove u Austriji i tko izdaje takve propise (eksterno osiguranje kvalitete, uspostavljanje nove VŠU, itd.)?
12. Tko i kako provodi eksterno osiguranje kvalitete i u kojim vremenskim intervalima?
13. Detaljno o procesu akreditacije:
 - a. pisanje samoevaluacionog izvješća
 - b. imenovanje stručnjaka
 - c. rad povjerenstva stručnjaka, pisanja izvješća stručnjaka
 - d. neovisnost rada stručnjaka
 - e. ocjenjivanje usklađenosti sa kriterijima
 - f. plaćanje eksternih evaluacija, naredne aktivnosti
 - g. praćenje provođenja preporuka i nalaza
 - h. uloga Ministarstva i odnosi između svih učesnika u procesu akreditacije
 - i. status neakreditovanih VŠU-a, zakonske obveze VŠU-a u pogledu akreditacije.
14. Da li sve visokoškolske ustanove moraju da se akredituju?
15. Da li je akreditacija uvjet za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, koji je status ustanova koje ne prođu (postupak) za eksternu evaluaciju?
16. Koje su razlike između postupka licenciranja i akreditacije u Austriji?
17. Koja je uloga Ministarstva u licenciranju i akreditaciji?
18. Koja je procedura i koji su uvjeti za uspostavljanje nove VŠU?
19. Kako se VŠU-e financiraju u Austriji? (Da li je finansiranje povezano sa eksternim osiguranjem kvalitete?)
20. Da li postoji proces praćenja uspostavljenih VŠU? Tko je odgovoran za praćenje?

21. Da li su akademska zvanja povezana s ciklusima u visokom obrazovanju (bachelor/master/doktorat) i da li su povezani sa poslovima – zaposlenjem? (P – samo ukoliko za ovu temu bude vremena)

5 Pitanja koja su postavili učesnici, a koja su od značaja za sastanak sa konferencijama za javna i privatna sveučilišta, te sveučilišta primjenjenih znanosti

1. Konferencija za javna svaučilišta (uniko), privatna sveučilišta (oepuk), i sveučilišta primjenjenih znanosti (FHK): način funkcioniranja, iskustva sa primjerima dobrih praksi u (eksternom) osiguranju kvalitete, kritične tačke, modeli razvoja?
2. Što je uloga rektorskih konferencija u visokom obrazovanju i u procesu eksternog osiguranja kvalitete?
3. Kako je organizirano interno upravljanje kvalitetom u VŠU-i? (zakonski uvjeti, pristupi, odgovornosti)
4. Koji su uslovi za uspostavljanje novih studijskih programa?
5. Tko i kako provodi eksterno osiguranje kvalitete i u kojim vremenskim intervalima?
6. Na koji način proces samoevaluacije / samovrednovanja VŠU-e doprinosi (eksternom) osiguranju kvalitete?
7. Detaljno o procesu akreditacije – aspekti od značaja za VŠU:
 - a. pisanje samoevaluacionog izvješća
 - b. imenovanje stručnjaka
 - c. rad povjerenstva stručnjaka, pisanja izvješća stručnjaka
 - d. neovisnost rada stručnjaka
 - e. ocjenjivanje usklađenosti sa kriterijima
 - f. plaćanje eksternih evaluacija, naredne aktivnosti
 - g. praćenje provođenja preporuka i nalaza
 - h. uloga Ministarstva i odnosi između svih učesnika u procesu akreditacije
 - i. status neakreditiranih VŠU-a, zakonske obaveze VŠU-a u pogledu akreditacije.
8. Kakva su iskustva sa procesima akreditacije (eksterno osiguranje kvalitete) privatnih, javnih i sveučilišta primjenjenih znanosti?
9. Kako se VŠU-e u Austriji financiraju? (Da li je finansiranje povezano sa eksternim osiguranjem kvalitete?)

6 Prezentacije i učesnici iz države članice

Prezentacija - radionica sa AQ Austria, 14. siječanj 2014. godine

Učesnici ispred AQ Austria:

- Dr Achim Hopbach, glavni ravnatelj, AQ Austria
- Mr Dietlinde Kastelliz, rukovoditeljica Odjela za reviziju i konsalting, AQ Austria
- Dr Maria E. Weber, RTA ispred države članice, AQ Austria
- Mr Alexander Kohler, rukovoditelj projekta ispred države članice, Savezno ministarstvo/Vijeće za osiguranje kvalitete obrazovanja nastavnika

Prezentacija - radionica sa Saveznim ministarstvom za znanost i istraživanje, 15. siječanj 2014. godine

Učesnici ispred Saveznog ministarstva za nauku i istraživanje:

- Dr Hannes Diem, Odjel I/11, Savezno ministarstvo za znanost i istraživanje
- Dr Andreas Neuhold, Odje I/11, Savezno ministarstvo za znanost i istraživanje
- Mr Gudrun Haberl-Trampusch, Odjel I/11, Savezno ministarstvo za znanost i istraživanje

Prezentacija - radionica sa predsjedavajućim Konferencije privatnih sveučilišta, 15. siječanj 2014. godine

Učesnici ispred Konferencije privatnih sveučilišta:

Prof. dr Karl Wöber, predsjedavajući, Konferencija privatnih sveučilišta

Prezentacija - radionica sa generalnim sekretarom Sveučilišta Austrija, 16. siječanj 2014. godine

Učesnici ispred Sveučilišta Austrija:

- Mr Elisabeth Fiorioli, generalni tajnik, Sveučilišta Austrija

Prezentacija - radionica sa generalnim tajnikom Konferencije sveučilišta za primjenjene znanosti, 16. siječanj 2014. godine

Učesnici ispred Konferencije sveučilišta za primjenjene znanosti:

- Mr Kurt Kozelnik, generalni tajnik, Konferencija sveučilišta za primjenjene znanosti
- Mr Heidi Esca-Scheuringer, zaposlena na pravnim pitanjima i pitanjima osiguranja kvalitete, Konferencija sveučilišta za primjenjene znanosti